

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**
Філологічний факультет
Кафедра української мови і літератури

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

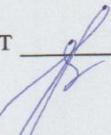
ЛІТЕРАТУРНЕ КРАЄЗНАВСТВО

Ступінь бакалавра

Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка

спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література),
освітньо-професійна програма «Середня освіта (Українська мова і література. Мова і
література (англійська)

2023 – 2024 навчальний рік

Розробник: Родіонова Інна Григорівна, доцент кафедри української мови і літератури, кандидат філологічних наук, доцент (Родіонова І. Г.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри української мови і літератури
Протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри (Рускуліс Л. В.)
«28» серпня 2023 р.

Анотація

Курс «Літературного краєзнавства» покликаний сформувати у студентів розуміння історичних та культурних зв'язків рідного краю з історією і життям всієї нашої держави, співставити минуле і сьогодення, тим самим краще осягнути сучасний стан літератури зокрема та культури загалом.

У процесі вивчення дисципліни удосконалюється і систематизується теоретична та практична підготовка студентів завдяки ознайомленню із зовнішніми та внутрішніми законами розвитку регіонального пласту літератури.

Визначено загальнонаціональні тенденції розвитку літератури; окреслено історичну змінюваність напрямів, жанрів і стилів від кін. XVIII ст. до сучасності; сформовано знання студентів про основні етапи становлення літературних традицій Миколаївщини; з'ясовано специфіку жанрово-стильових та ідейно-художніх особливостей літератури рідного краю; закріплено знання літературознавчих понять; встановлено характерні особливості індивідуального стилю митців, чия творчість пов'язана із Південним Прибужжям; проаналізовано провідні мотиви лірики, іманентні риси прози та драматургії.

Ключові слова: фольклор, краєзнавство, періодичні видання, стан і перспективи розвитку літератури, мотиви й образи лірики, жанр, стиль, історична романістика, фантастична проза, драматургія.

Summary

The course «Literary Local History» designed to form students' understanding of the historical and cultural connections of the native region with the history and life of our entire state, to compare the past and the present, thereby better understanding the current state of literature in particular and culture in general.

In the process of studying the discipline, the theoretical and practical training of students improves and systematizes thanks to familiarization with the external and internal rules of the development of the regional layer of literature.

National trends in the development of literature are determined; outlined the historical variability of directions, genres and styles from XVIII century to modern times; was formed students' knowledge of the main stages of formation of the literary traditions of the Mykolaiv region; the specifics of the genre-stylistic and ideological-artistic features of the literature of the native region were clarified; strengthened the knowledge of literary concepts; the characteristic features of the individual style of artists whose work is connected with the Southern Bug river region are established; the leading motives of lyrics, immanent features of prose and drama are analyzed.

Key words: folklore, local history, periodic publications, the state and perspectives of the development of literature, motives and images of lyrics, genre, style, historical romance, fantastic prose, drama.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни		
		<i>денна форма навчання</i>		
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 Освіта / Педагогіка	Нормативна		
Загальна кількість годин: 90	Спеціальність 014.01 Середня освіта (Українська мова і література)	<p><i>Рік підготовки:</i> 3-й</p> <p><i>Семестр</i></p> <table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>5-й</td> <td></td> </tr> </table> <p><i>Лекції</i></p>	5-й	
5-й				
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2; самостійної роботи студента – 2	Ступінь бакалавра	12		
http://moodle.mdu.edu.ua/course/index.php?categoryid=418		<i>Практичні</i>		
		22		
		<i>Самостійна робота</i>		
		56		
		Вид контролю: залик		

Мова навчання – українська.

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: (34 год. – аудиторні заняття, 56 год. – самостійна робота (38% /62%));

2. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

Мета курсу: ознайомити студентів із кращими здобутками літературів Миколаївщини, розширити їх уявлення про літературний процес в Україні XIX – початку ХХІ століть; у процесі вивчення культурних скарбів свого краю, виховувати у студентів почуття поваги до своєї культури, мови, традицій; сприяти формуванню уяви студента про історичні та культурні зв'язки рідного краю з історією і життям всієї нашої держави та інших країн, дозволяє співставити минуле і сьогодення, тим самим надає змогу краще осягнути сучасний стан літератури і культури.

Завдання курсу: навчити студентів орієнтуватися в перипетіях літературного процесу – загальноукраїнського, регіонального; розуміти основні напрями його розвитку, вдосконалювати навички аналізу з літературних творів у єдності змісту і форми, об'єктивно аналізувати сучасний стан літературного процесу, прищеплювати студентам відчуття необхідності виходити із загальнонаціональних інтересів.

Передумови для вивчення дисципліни: обізнаність із нормами й канонами сучасного літературознавчого дискурсу та зміння представити свої наукові здобутки, що є одним із найважливіших і найвагоміших аспектів підготовки фахівця з університетською освітою. Курсу «Літературне краєзнавство» властиві зв'язки з теоретичними та спеціальними теоретичними курсами загального фундаментального та професійного циклу: «Теоретичні проблеми літературознавства», «Мовознавство», Історія української та зарубіжної літератури (в т. ч. Фольклор), «Філософія», «Історія».

Навчальна дисципліна складається із 3-х кредитів.

Програмні результати навчання:

ПРН 1. Знати історію та культуру України, вміти дискутувати про історичне минуле й сучасність у політичному та культурному контексті, критично осмислювати проблеми у сфері історії.

ПРН 2. Знати основи філософії, що сприяють формуванню світогляду й соціалізації особистості в суспільстві.

ПРН 3. Знати й розуміти предметну галузь професійної діяльності.

ПРН 4. Володіти українською мовою на належному рівні й уміти реагувати мовними засобами на соціокультурні запити.

ПРН 5. Операувати базовими категоріями й поняттями мовознавства, літературознавства, методики навчання української мови і літератури; використовувати їх у процесі проектування й організації освітнього процесу в ЗЗСО.

ПРН 7. Класифіковати й аналізувати підґрунтя та історичні віхи фундаментальних дисциплін як теоретичного базису дослідницької й прикладної діяльності в галузі мовознавства й літературознавства.

ПРН 8. Знати провідні тенденції розвитку літературного процесу в Україні, визначати специфіку його перебігу в загальнословітовому культурному контексті; з'ясовувати зміст естетичних теорій, напрямів, течій, стилів, жанрів української та зарубіжної літератури; використовувати художню спадщину України для формування духовного світогляду людини й національної культури загалом.

ПРН 9. Засвоїти знання, що складають зміст риторики як науки, усвідомити й запам'ятати систему понять, оволодіти риторичною термінологією; продукувати тексти різних промов із потрібної теми та для різних ситуацій.

ПРН 10. Розв'язувати проблемні питання літературознавчої науки, що стосуються аналізу / інтерпретації художнього тексту (української та зарубіжної літератури); тлумачення літературного процесу, виникнення літературних шкіл і напрямів; узаемодії автора, художнього твору й читача.

ПРН 11. Упроваджувати сучасні технології навчання, враховуючи інноваційні підходи, закономірності, методи, прийоми та засоби навчання, інтегруючи нові інформаційно-комунікаційні технології в процес навчання.

ПРН 14. Здійснювати професійну діяльність на основі оновлення та інтеграції знань; розуміти сутність та специфіку процесу навчання і його складових (зміст, методи і форми навчання, контроль та самоконтроль, умови ефективної організації навчального процесу).

ПРН 16. Демонструвати розуміння професійних завдань у сфері психології, оцінювати непередбачувані проблеми у професійній діяльності й обдумувати вибір шляхів їх вирішення.

ПРН 18. Володіти сучасними методиками викладання мовно-літературних дисциплін. Організовувати освітній процес з української мови і літератури з використанням методик змішаного навчання.

ПРН 20. Дотримуватися принципів академічної доброчесності; здійснювати пошук, оцінювання, інтерпретацію та синтез наукової інформації, отриманої з різних джерел; оформлення покликань та укладання бібліографії.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

ЗК 1. Здатність реалізувати свої права й обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини та громадянина в Україні.

ЗК 2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної галузі, її місця в загальній системі знань про природу й суспільство та розвиток суспільства, техніки та технологій.

ЗК 3. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 4. Здатність спілкуватися іноземною (англійською) мовою.

ЗК 5. Здатність до виконання навчально- й науково-дослідницьких завдань; володіння науково-дослідними методами відповідно до фахового спрямування.

ЗК 6. Здатність організовувати здоровий спосіб життя.

ЗК 7. Здатність проявляти повагу до української національної культури; з'ясовувати проблеми сучасної мовної та інформаційної політики.

ЗК 8. Здатність бути відповідальним, ініціативним; працювати в команді, розподіляти функції у виконанні спільної діяльності.

ЗК 9. Здатність розробляти й застосовувати інформаційно-комунікаційні технології в професійній та науковій діяльності.

II. Фахові:

ФК 1. Здатність усвідомити й критично осмислити періодизацію історії України, узагальнювати досвід національного державотворення; висвітлювати специфіку розвитку української матеріальної та духовної культури в узаявозв'язку з провідними тенденціями світової.

ФК 2. Здатність оперувати знаннями, що репрезентують зміст філософії як науки; аналізувати основні досягнення філософської думки.

ФК 8. Здатність розуміти місце літературознавства в системі сучасної гуманітарної освіти, знання основ літературознавства для аналізу літературних явищ і процесів в українській та світовій літературах; оволодіти навичками самостійного аналізу своєрідностей художніх епох, напрямів, течій, видів і жанрів літератури, індивідуальних стилів письменників у теоретичному й практичному, синхронічному й діахронічному аспектах.

ФК 9. Здатність здійснювати риторичний аналіз текстів, продукувати різні типи промов з актуальної теми й для різних ситуацій; вести розгорнутий монолог (лекцію), конструктивну бесіду з фахової й загальнокультурної проблематики, формуючи власний ораторський стиль на засадах гуманістичного риторичного ідеалу.

ФК 10. Здатність орієнтуватися в українському літературному процесі на тлі світового (від давнини до сучасності); використовувати здобутки українського письменства для формування національної свідомості, культурного світогляду студентів, їхньої моралі, ціннісних орієнтацій у сучасному суспільстві.

ФК 12. Здатність з'ясовувати предмет та основні поняття стилістики сучасної української літературної мови; характеризувати процес формування, становлення й розвитку функційних стилів; визначати стилістичні ознаки мовних одиниць у текстах різних стилів.

ФК 16. Здатність аналізувати дослідження вітчизняних та західних науковців про природу психічного та особистості як носія цього психічного; формувати уявлення про закономірності, етапи, умови й критерії успішного протікання психічних процесів; готовність до міжособистісної комунікації шляхом участі в бесідах та дискусіях з актуальних проблем навчання й виховання.

ФК 18. Здатність усвідомлювати теоретико-методологічні засади методики навчання української мови і літератури; застосовувати знання методичних основ мовно-літературної освіти, зокрема здатність до теоретичного й навчального моделювання уроків з метою формування предметних компетентностей.

ФК 20. Здатність до програмування, організації та поетапного проведення теоретичних досліджень, виконання експериментальної роботи й висвітлення здобутих наукових студій у виданнях різної категорії; самостійного провадження науково-дослідницької роботи; репрезентації отриманих результатів на наукових заходах.

3. Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Становлення літературних традицій на Миколаївщині.

Тема 1. Загальний огляд літератури від античних часів до XIX ст. Основні етапи її становлення. Усна народна творчість XV – XVII століть. Історичні думи та пісні про історію нашого краю. Південні України в історіографічній прозі XVII ст. Перші письменники Миколаєва. Діяльність Володимира Даля. Театр корифеїв на Миколаївщині. Громадська, просвітницька, літературна та фольклористична діяльність Миколи Аркаса. Творчість Спиридона Черкасенка та Дніпрової Чайки у процесі пробудження національної культури краю.

Тема 2. Особливості літературного процесу на Миколаївщині у 1910-1930-х рр. Специфіка функціонування літературних угрупувань. Микола Лагута та його внесок в історію культури та літератури Миколаївщини. Художня спадщина Дмитра Надіїна. Місце працівників кафедри української мови та літератури Миколаївського ІНО у процесі становлення культури краю. Літературознавчі здобутки Юрія Бойка-Блохина та Іллі Борщака. Микола Куліш, Юрій Яновський, Іван Микитенко, Павло Ходченко і Миколаївщина.

Кредит 2. Специфіка літературних традицій Миколаївщини у ХХ ст.

Тема 3. Лірика миколаївських поетів: традиції та новаторство. Миколаївська поетична школа: представники, здобутки. Олекса Полішков, Марк Лисянський, Леонід Вицеховський та Миколаївщина. Творчість Олекси Різниченка. Культурологічна діяльність Бориса Мозолевського як археолога. Провідні мотиви лірики збірок («І мить як вік», «Дорогою стріли»). Микола Вінграновський і шістдесятництво (збірки «Сто поезій» та «Цю жінку я люблю»). Перекладацька, публіцистична, поетична творчість Валерія Бойченка. Історіософські мотиви лірики Дмитра Кременя. Лірична поезія К. Курашкевича, А.Ластовецького, В. Юр'єва, І. Царинного. Жіноча поезія Миколаївщини: Людмила Чижова, Лариса Матвеєва, Світлана Іщенко, Вікторія Чорноброва, Лілія Золотоноша. Здобутки молодих поетів Миколаївщини: Наталки Білецької, Дарини Березіної, Ксенії Коваленко та ін.

Тема 4. Проблематика та жанрово-стильова своєрідність прози ХХ століття. Внесок Олеся Бердника в світову фантастику. Історичні романі Олександра Глушка. корабельний

край у творчості Михайла Божаткіна; степові мотиви у романах Олександра Сизоненка, романістика Івана Григорка та Віри Марущак.

Художня проза та драматургія про наш край: О. Сизоненко «Корабели», Ю. Яновський «Дума про Британку», О. Глушко «Кінбурн», В. Чемерис «Ольвія», Олесь Гончар «Бригантина», І. Микитенко «Диктатура», «Кадри», М. Божаткін «Десант принимает бой», В. Карпенко «Десант у безсмертя», О. Пайкін «Незручні замальовки гібридної війни». Книга «Миттєвості війни» (авторський колектив під керівництвом Сергія Макарчука).

Кредит 3. Новітня українська література краю: специфіка, сучасний стан та перспективи.

Тема 5. Миколаївщина в поезії, прозі та драматургії ХХ–ХХІ століть. Творчі здобутки Анатолія Малярова. Драматичний доробок Альберта Вербеца. Фентезі Володимира Васильєва. Психологічна й соціально актуальна проза Лариси Ратич, Лариси Матвеєвої, Вікторії Платової та ін.

Тема 6. Література Миколаївщини в контексті сучасної української культури. Видавнича діяльність братів Капронових. Відзнаки Міжнародного конкурсу «Коронація слова»: Лілія Бондаренко. Проект Г.Улюри «25 художніх творів із 24 областей України та Криму: дороговказ до корисного читання» (А.Курков «Садівник із Очакова»).

4. Структура навчальної дисципліни

1	Кількість годин					
	денна форма					
	усього	у тому числі				
		л	п	лаб	кон	с./п.
1	2	3	4	5	6	7
<i>Кредит 1. Становлення літературних традицій на Миколаївщині</i>						
Тема 1. Загальний огляд літератури від античних часів до XIX ст. Основні етапи її становлення. Усна народна творчість XV – XVII століть. Історичні думи та пісні про історію нашого краю. Південь України в історіографічній прозі XVII ст. Перші письменники Миколаєва. Діяльність В. Даля. Театр корифеїв на Миколаївщині. Громадська, просвітницька, літературна та фольклористична діяльність М. Аркаса. Творчість С. Черкасенка та Дніпрової Чайки у процесі пробудження національної культури краю.	12	2	4			6
Тема 2. Особливості літературного процесу на Миколаївщині у 1910-1930-х рр. Специфіка функціонування літературних угрупувань. М. Лагута та його внесок в історію культури та літератури Миколаївщини. Художня спадщина Д. Надіїна. Місце працівників кафедри української мови та літератури Миколаївського ІНО у процесі становлення культури краю. Літературознавчі здобутки Ю. Бойка-Блохина та І. Борщака. М. Кулик, Ю. Яновський, І. Микитенко, П. Ходченко і Миколаївщина.	18	2	4			12
Усього:	30	4	8			18
<i>Кредит 2. Специфіка літературних традицій Миколаївщини у ХХ ст.</i>						
Тема 3. Лірика миколаївських поетів: традиції та новаторство. Миколаївська поетична школа:	14	2	4			8

представники, здобутки. С.Крижанівський, О. Полішкарів, Л. Вишеславський та Миколайвщина. Творчість О. Різниченка. Культурологічна діяльність Б. Мозолевського як археолога. Провідні мотиви лірики збірок («І мить як вік», «Дорогою стріли»). М. Вінграновський і шістдесятництво (збірки «Сто поезій» та «Цю жінку я люблю»). Перекладацька, публіцистична, поетична творчість В. Бойченка. Історіософські мотиви лірики Д. Кременя. Лірична поезія К. Курашкевича, А.Ластовецького, В. Юр'єва, І. Щаринного. Жіноча поезія: Л.Чижова, Л. Матвеєва, С. Іщенко, В.Чорноброва, Л. Золотоноша. Здобутки молодих поетів Миколайвщини: Н. Білецької, Д. Березіної, Кс. Коваленко та ін.					
Тема 4. Проблематика та жанрово-стильова своєрідність прози ХХ століття. Внесок О. Бердника в світову фантастику. Історичні романи О. Глушка. корабельний край у творчості М. Божаткіна; степові мотиви у романах Олександра Сизоненка, романістика І. Григорка та В. Марущак.	16	2	4		10
Художня проза та драматургія про наш край: О. Сизоненко «Корабели», Ю. Яновський «Дума про Британку», О. Глушко «Кінбурн», В. Чемерис «Ольвія», Олесь Гончар «Бригантина», І. Микитенко «Диктатура», «Кадри», М. Божаткін «Десант принимает бой», В. Карпенко «Десант у безсмертя», О. Пайкін «Незручні замальовки гібридної війни». Книга «Миттєвості війни» (авторський колектив під керівництвом Сергія Макарчука).					
Усього:	30	4	8		18
<i>Кредит 3. Новітня українська література краю: специфіка, сучасний стан та перспективи</i>					
Тема 5. Миколайвщина в поезії, прозі та драматургії ХХ–ХХІ століття. Творчі здобутки А. Малярова. Драматичний доробок А. Вербеця. Фентезі Володимира Васильєва. Психологічна й соціально актуальна проза Л. Ратич, Л. Матвеєвої, В. Платової та ін.	10	2	2		6
Тема 6. Література Миколайвщини в контексті сучасної української культури. Видавнича й художня діяльність братів Капранових. Відзнаки Міжнародного конкурсу «Коронація слова»: Л. Бондаренко. Проект Г.Улюри «25 художніх творів із 24 областей України та Криму: дороговказ до корисного читання» (А.Курков «Садівник із Очакова»).	20	2	4		14
Усього:	30	4	6		20
Усього:	90	12	22		56

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Становлення літературних традицій на Миколаївщині</i>		
1.	Тема 1. Загальний огляд літератури від античних часів до XIX ст. Основні етапи її становлення.	2
2.	Тема 2. Особливості літературного процесу на Миколаївщині у 1910-1930-х рр.	2
<i>Кредит 2. Специфіка літературних традицій Миколаївщини у ХХ ст.</i>		
3.	Тема 3. Лірика миколаївських поетів: традиції та новаторство.	2
4.	Тема 4. Проблематика та жанрово-стильова своєрідність прози ХХ століття.	2
<i>Кредит 3. Новітня українська література краю: специфіка, сучасний стан та перспективи.</i>		
5.	Тема 5. Миколаївщина в поезії, прозі та драматургії ХХ–XXI століття.	2
6.	Тема 6. Література Миколаївщини в контексті сучасної української культури.	2
Усього		12

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Становлення літературних традицій на Миколаївщині</i>		
1.	Тема 1. Загальний огляд літератури від античних часів до XIX ст. Основні етапи її становлення. Усна народна творчість XV – XVII століття. Історичні думи та пісні про історію нашого краю. Південь України в історіографічній прозі XVII ст. Театр корифеїв на Миколаївщині. Багатогранність творчої діяльності М. М. Аркаса. Творчість С. Ф. Черкасенка та Дніпрової Чайки у процесі пробудження національної культури краю.	4
2.	Тема 2. Особливості літературного процесу на Миколаївщині у 1910-1930-х рр. М. Лагута та його внесок в історію культури та літератури Миколаївщини. Художня спадщина Д. Надіїна. Літературознавчі здобутки Ю. Бойка-Блохина та І. Борщака. М. Куліш, Ю. Яновський, І. Микитенко, П. Ходченко і Миколаївщина.	4
<i>Кредит 2. Специфіка літературних традицій Миколаївщини у ХХ ст.</i>		
3.	Тема 3. Лірика миколаївських поетів: традиції та новаторство. Поетичні дебюти С. Крижанівського, Л. Вишеславського. Творчість репресованих авторів О. Різниченка О. Полішкового. Культурологічна діяльність Б. Мозолевського як археолога. М. Вінграновський і шістдесятництво. Перекладацька, публіцистична, поетична творчість В. Бойченка. Історіософські мотиви лірики Д. Кременя. Лірична поезія К. Курашкевича, А. Ластовецького, В. Юр'єва, І. Царинного. Жіноча поезія: Л. Чижова, Л. Матвєєва, С. Іщенко, В. Чорноброва, Л. Золотоноша. Здобутки молодих поетес Миколаївщини: Н. Білецької, Д. Березіної, Кс. Коваленко та ін.	4
4.	Тема 4. Проблематика та жанрово-стильова своєрідність прози	4

	XX століття. Внесок О. Бердника в світову фантастику. Історичні романи О. Глущка. Корабельний край у творчості М. Божаткіна. Степові мотиви у романах О. Сизоненка, романістика І. Григорка та В. Марущак.	
	Художня проза та драматургія про наш край: О. Сизоненко «Корабели», Ю. Яновський «Дума про Британку», О. Глущко «Кінбурн», В. Чемерис «Ольвія», Олесь Гончар «Бригантина», І. Микитенко «Диктатура», «Кадри», М. Божаткін «Десант принимает бой», В. Карпенко «Десант у безсмертя», О. Пайкін «Незручні замальовки гібридної війни». Книга «Миттєвості війни» (авторський колектив під керівництвом Сергія Макарчука).	
<i>Кредит 3. Новітня українська література краю: специфіка, сучасний стан та перспективи.</i>		
5.	Тема 5. Миколаївщина в поезії, прозі та драматургії ХХ–ХХІ століття. Творчі здобутки А. Малярова. Драматичний доробок А. Вербеця. Фентезі В. Васильєва. Психологічна та соціально актуальна проза Л. Ратич, Л. Матвеєвої, В. Платової та ін.	2
6.	Тема 6. Література Миколаївщини в контексті сучасної української культури. Проблематика прози братів Капранових. Сучасна жінка у творчості Л. Бондаренко. Миколаївщина в романі А.Куркова «Садівник із Очакова».	4
Усього		22

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
<i>Кредит 1. Становлення літературних традицій на Миколаївщині</i>		
1.	Тема 1. Загальний огляд літератури від античних часів до XIX ст. Фольклор Миколаївщини. Театральне мистецтво Миколаївщини кін. XIX – поч. XX ст. Опрацювати статті: В.Бойченка «Словесність Прибужжя крізь століття» / Бойченко В. З історії словесності Південного Прибужжя : навч. посібник для вузів; ред. В.П. Шкварець. Миколаїв: ВіД, 2005; Андрійцьо В. Корифеї театру Срібної Землі (Микола Садовський, Олександр Загаров, Микола Аркас, Юрій Шерегій). Український театр. 2007. № 1. С. 21-26; № 2. С. 25-31.	6
2.	Тема 2. Особливості літературного процесу на Миколаївщині у 1910-1930-х рр. Ознайомитися з творчою біографією С.Крижанівського, Л.Вишеславського, проаналізувати письмово по 2 вірш з їх доробку. Поетична зб. О.Полішкарова «Дикий сад» (проаналізувати на вибір 2 вірші).	12
<i>Кредит 2. Специфіка літературних традицій Миколаївщини у ХХ ст.</i>		
3.	Тема 3. Лірика миколаївських поетів: традиції та новаторство. Проаналізувати вінок сонетів М.Вінграновського («Вінок на березі юності») та Б.Мозолевського («Дорога»); визначити провідні мотиви, образи, автобіографічні риси. Вивчити напам'ять вірш по 1 віршу М.Вінграновського, Д.Кременя та В.Бойченка (на вибір студента).	8
4.	Тема 4. Проблематика та жанрово-стильова своєрідність прози ХХ століття. Підготувати презентацію: «Олесь Бердник – поет, прозаїк, дисидент», «Внесок О. Бердника в світову фантастику»,	10

	«Історичні романи О. Глущка», «Корабельний край у творчості М. Божаткіна», «Степові мотиви у романах О. Сизоненка», «Романістика І. Григорка».	
<i>Кредит 3. Новітня українська література краю: специфіка, сучасний стан та перспективи.</i>		
5.	Тема 5. Миколаївщина в поезії, прозі та драматургії ХХ–ХХІ століть. Дослідити історію становлення Миколаївського академічного театру драми та музичної комедії. Проаналізувати одну з вистав у театрі (рецензія). Театральне мистецтво і сучасна література. Постановки за творчістю «корифеїв» та представників «нової хвилі» (В.Босович). Сучасні пісні краю літературного походження (Т.Ярова, О.Нежигай, О.Сичов).	6
6.	Тема 6. Література Миколаївщини в контексті сучасної української культури. Підготувати буктрейлер до книги сучасного автора (за вибором із проекту Г.Улюри «25 художніх творів із 24 областей України та Криму: дороговказ до корисного читання»).	14
Усього		56

8. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ОЦІНКА ЄКТС	СУМА БАЛІВ	ОЦІНКА ЗА НАЦІОНАЛЬНОЮ ШКАЛОЮ	
		екзамен	залік
A	90-100	5 (відмінно)	5/відм./зараховано
B	80-89	4 (добре)	4/добре/ зараховано
C	65-79		
D	55-64		
E	50-54	3 (задовільно)	3/задов./ зараховано
FX	35-49	2 (нездовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне й групове опитування, самостійна робота). Завданням поточного контролю є систематична перевірка засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату/статті, здатності публічно чи письмово представляти певний матеріал.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється «відмінно» тоді, коли у відповіді містяться визначення всіх понять, про які йдеться в питанні, проаналізовано об'єкт, охарактеризовано його семантичні та структурні ознаки; студент виявляє особливі творчі здібності й здатність до оригінальних рішень, до перенесення набутих знань та умінь на нестандартні ситуації; ґрунтовно і повно дає відповіді на всі запропоновані питання.

Студенту виставляється «дуже добре», коли він володіє фактичним матеріалом та навичками текстуального аналізу літературного твору; наводить переконливі аргументи на підтвердження власних суджень.

Студенту виставляється «добре» тоді, коли він демонструє належні знання, самостійний підхід до інтерпретації літературно-мистецьких текстів; чітко й лаконічно висловлює думки, але припускається певних неточностей у відповідях, не наводить приклади; виконує переважну більшість поставлених завдань (не менш як дві третини).

Студенту виставляється «достатньо», якщо він володіє навчальним матеріалом поверхово і фрагментарно; має бідну теоретико-літературну базу, використовує окремі приклади на підтвердження висловленого судження.

Студенту виставляється мінімальний «задовільно», коли студент володіє теоретичними знаннями і практичними вміннями аналізу історико-літературних явищ, проте не може виконати поставлені завдання; у розкритті питань немає логічної послідовності.

Оцінка за виконання індивідуального науково-дослідного завдання, завдань самостійної роботи виставляється з урахуванням таких параметрів: вироблення навиків самостійного мислення, вміння знаходити понятійно-логічну, оцінну, емоційну аргументацію, володіти культурою слова.

Кількість балів повинна складати від 300 до 150 балів (за 3 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань з методики навчання.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 3 крд.

Поточне тестування та самостійна робота						Контр. роб.	Накоп. бали/ Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	30	300/ 100
50	50	50	50	30	40		

9. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, реферати), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольні роботи.

Індивідуальне науково-дослідне завдання – науковий проект: (презентація, реферат, буктрейлер).

10. Методи навчання

Пояснювально-ілюстративні, репродуктивні, проблемного викладу, частково-пошукові та дослідницькі. Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербальний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами, спостереження над усним мовленням, спостереження над мовним матеріалом, порівняльний аналіз, виразне читання текстів; ілюстрація – метод навчання, який передбачає показ предметів і процесів у їх символічному зображені (малюнки, схеми, графіки та ін.).

11. Рекомендована література

Базова

1. Література рідного краю. Письменники Миколаївщини: Посібник-хрестоматія /Укладач і заг. ред. Н.Огренич. Миколаїв: Шамрай, 2003. 212 с.
2. Літературна Миколаївщина в особах: Бібліографічний покажчик / За ред. В. Бойченка. Миколаїв: Ганна Гінкул, 2001. 96 с.
3. Родіонова І. Літературне краєзнавство. Навчально-методичні рекомендації та вказівки до самостійної роботи студентів до курсу. Миколаїв: МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. 80 с.
4. Старовойт Л., Література Миколаївщини: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон, 2014. 248 с.

Допоміжна

1. Аркас–молодший М. З родинної хроніки. Поезії. Дума про похід... Упорядник та автор передм. Ульяновський В. Миколаїв: [б/в], 1993. 90 с.
2. Березовська Т. Рід Аркасів: просопографічний портрет на історичному тлі доби. Автореферат дисертації на здобуття наук. ст. канд. іст. наук. Одеса, 2003. 22 с.

3. Бойко Ю. Вибрані праці. К.: Мекедол, 1992. 382 с.
4. Гусейнов Г. Господні зерна: Художньо-документальний життєпис. У 8 кн.: Кривий Ріг: Видавничий дім, 2000-2004.
5. Купцова В. Література рідного краю. Програма для середньої загальноосвітньої школи. *Слово-диво. Науково-методичний вісник для вчителів української мови та літератури*. Миколаїв: Науково-методичний центр, 1999. 22 с.
6. Миколаївський державний університет: віхи історії / Укл. В.Д.Будак, Л.В.Старовойт, О.П.Хаєцький, С.В.Підопригора. Миколаїв: Іліон, 2009. 184 с.
7. Науковий вісник Миколаївського державного університету. Випуск 7. Філологічні науки. Миколаїв: вид.центр МДУ, 2004. 113 с.
8. Науковий вісник Миколаївського державного університету. Випуск 14. Філологічні науки. Миколаїв: вид.центр МДУ, 2007. 114 с.
9. Салига Т. Микола Вінграновський. Літературно-критичний нарис. К.: Рад. письменник, 1989. 167 с.
10. Старовойт Л., Марцінковський І., Мірошніченко О. Художня рецепція постаті Т.Г.Шевченка у творчості письменників Миколаївщини: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон, 2014. 190 с.
11. Творчість Миколи Вінграновського в літературному контексті ХХ століття. *Матеріали міжвузівської студентської наукової конференції*. Миколаїв: вид.центр МДУ, 2007. 230 с.
12. Шевченківський енциклопедичний словник Миколаївщини / Укл. Марцінковський І. та ін. Миколаїв : НУК, 2014. 596 с.
13. Шкварець В. Микола Миколайович Аркас: життя, творчість, діяльність. Миколаїв Одеса: Тетра, 2002. 260 с.
14. Шкварець В. Ілля Борщак: життя, діяльність, творчість. Миколаїв: Вид-во МДГУ ім. П. Могили, 2002. 136 с.
15. Шкварець В. Борис Миколайович Мозолевський: життя, творчість. Миколаїв : МДГУ ім. Петра Могили, 2006. 244 с.
16. Шкварець В., Мельник М. Історія рідного краю. Миколаївщина: Навчальний посібник. Миколаїв: МДГУ імені Петра Могили, 2004. 280 с.
17. Шкварець В. Миколаївці: визначні історики і краєзнавці минулого. Миколаїв: ТОВ ВІД, 2004. 105 с.

12. Інформаційні ресурси

1. Родіонова І. Літературне краєзнавство. Навчально-методичні рекомендації та вказівки до самостійної роботи студентів до курсу. Миколаїв : МНУ імені В. О. Сухомлинського, 2019. 80 с.
2. Старовойт Л., Література Миколаївщини: навчальний посібник. Миколаїв: Іліон, 2014. 248 с.